

Ontwerp startbeslissing signaalgebied

PUTTINGLOOP (SG_R3_NET_26)

NIJLEN

STATUS/VERSIE: goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 31/03/2017

LEESWIJZER

Op 31/03/2017 nam de Vlaamse Regering een beslissing over de vervolgstappen (vervolgtraject en beleidsopties) voor dit signaalgebied. Deze beslissing kadert in de uitvoering van de conceptnota (VR 29 maart 2013) met de aanpak voor het vrijwaren van het waterbergend vermogen in kader van de korte termijnactie van het groenboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen.

Deze fiche beschrijft voor het signaalgebied “Puttingloop” de gekozen beleidsopties (ontwikkelingsperspectief) en het vervolgtraject op basis van een ontwerp-startbeslissing, zoals voorbereid door de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid.

Hoofdstuk 1 geeft een algemene situering van het signaalgebied weer en hoofdstuk 2 motiveert de afbakening van het signaalgebied. Hoofdstuk 3 beschrijft de overstromingsgevoeligheid van het signaalgebied en in hoofdstuk 4 worden de diverse visies op dit gebied besproken.

Hoofdstuk 5 omvat een korte weergave van het overleg dat met de betrokken lokale besturen gevoerd werd.

In hoofdstuk 6 wordt aangegeven voor welke beleidsoptie(s) gekozen is/zijn en welk instrument en/of initiatiefnemer hieraan gekoppeld zijn. Naargelang de rol van het signaalgebied voor het behoud van waterbergend vermogen en het algemeen beoordelingskader, zoals opgenomen in de omzendbrief LNE/2015/2, om nieuwe ontwikkelingen in overstromingsgevoelig signaalgebied te beoordelen, werd een keuze gemaakt tussen de volgende 3 opties:

1. Optie A - beperkte randvoorwaarden (type infiltratie, waterconservering,...)
indien de bestemming compatibel blijkt met het waterbergend vermogen, eventueel mits beperkte randvoorwaarden (bv voor infiltratie of waterconservering);
2. Optie B - maatregelen met behoud van bestemming (type overstromingsvrij bouwen)
indien er een overstromingskans bestaat maar de bestemming compatibel kan zijn met het waterbergend vermogen mits overstromingsvrij bouwen;
3. Optie C - vrijwaren van bebouwing
indien de bestemming niet compatibel is met het waterbergend vermogen en vrijwaren van bebouwing op basis van de overstromingskans aangewezen is.

Hoofdstuk 7 omvat de conclusies voor het signaalgebied en geeft de richting weer op basis waarvan de omzendbrief “Richtlijnen voor de toepassing van de watertoets bij het vrijwaren van het waterbergend vermogen in signaalgebieden” in dit gebied toegepast moet worden. In dit hoofdstuk is ook de beslissing van de Vlaamse Regering van 31/03/2017 opgenomen.

De conceptnota, de omzendbrief en de beslissing van de Vlaamse Regering van 31/03/2017 zijn terug te vinden op www.signaalgebieden.be.

1 Situering

1.1 Algemeen

Gemeente(n): Nijlen

Provincie(s): Antwerpen

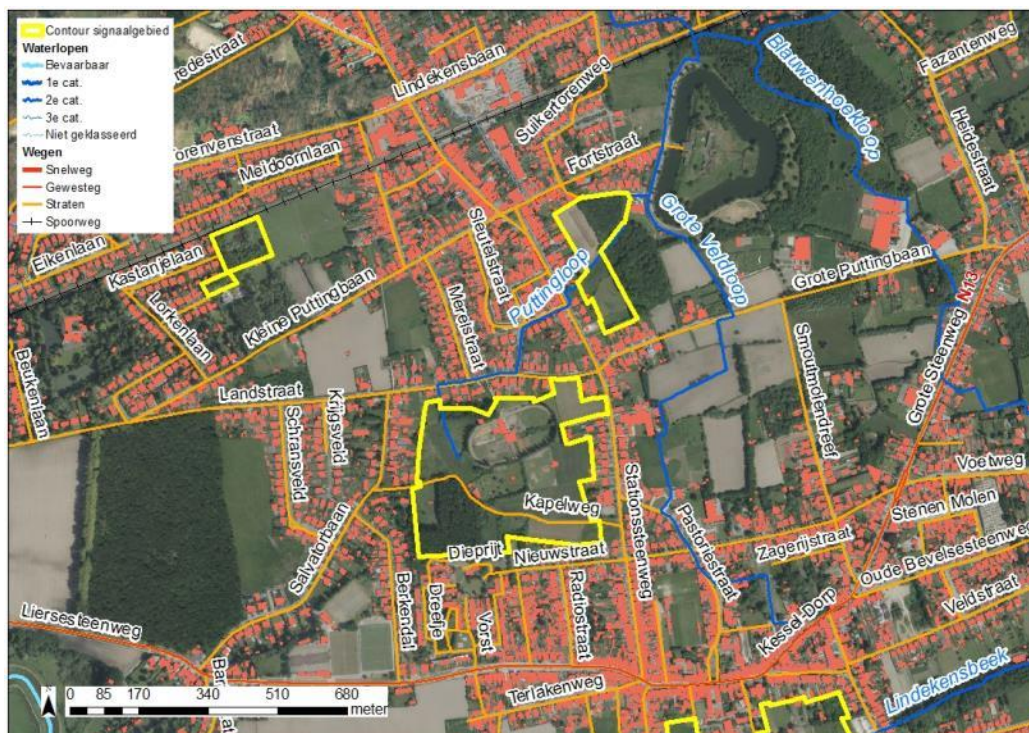
Ligging: Het signaalgebied bestaat uit 2 grote blokken woonuitbreidingsgebied. De eerste blok sluit aan op het fort van Kessel met als begrenzing Karperweg, Puttingloop en woonpercelen aansluitend op Grote Puttingbaan, Stationssteenweg en Fortstraat.

Een tweede grote blok bestaat uit woonuitbreidingsgebied als binnengebied tussen de (woonpercelen van) Landstraat, Stationssteenweg, Nieuwstraat-Dieprijt-Elsbroek en Berkendaal-Salvatorbaan. De Kapelweg doorsnijdt deze tweede blok. Langs de Landstraat en Stationssteenweg zijn telkens 3 woonpercelen gesitueerd.

Bekken: Netebekken

Betrokken waterlopen: Puttingloop (2^e cat.)

Oppervlakte: 18,67 ha

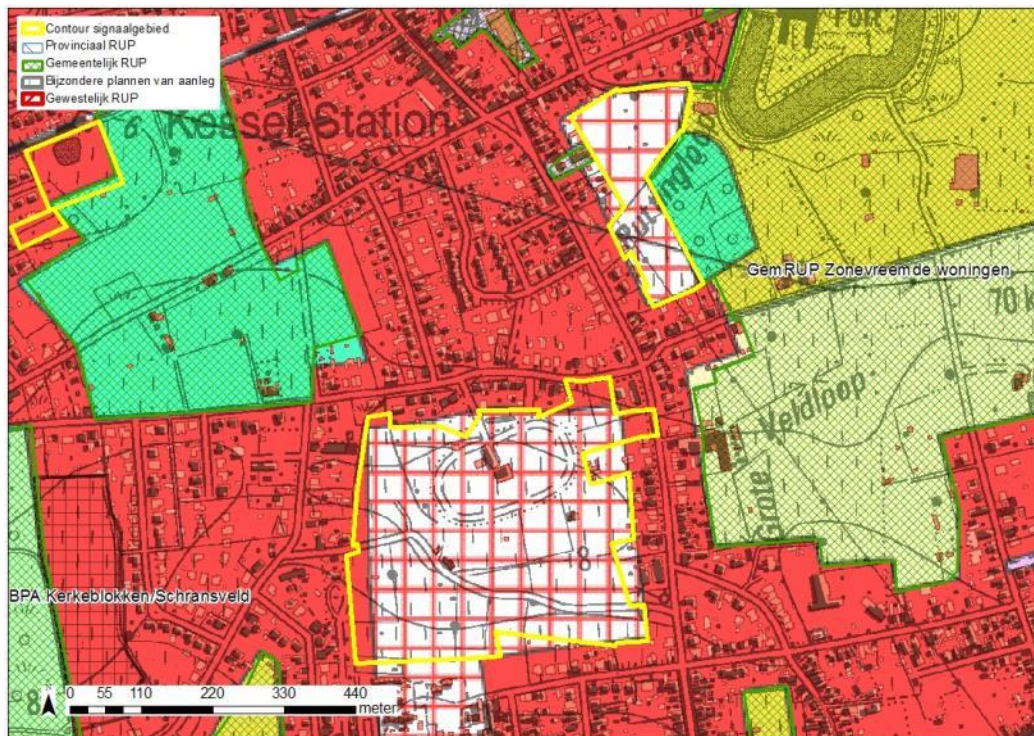
Figuur: situering signaalgebied op orthofoto (medio 2015) met aanduiding van gewestwegen, straten, waterlopen en de bebouwingstoestand volgens het Grootschalig Referentiebestand GRB. Bronnen: AGIV, GRB Raadpleegdienst via wms (toestand 2015-04-20).

Huidige planologische bestemming:

Het signaalgebied bestaat uit niet aangesneden woonuitbreidingsgebied te Kessel-Station. Ter hoogte van de Landstraat en Stationssteenweg zijn er telkens 3 percelen woongebied.

Globale beschrijving:

De percelen kennen een invulling als bos (langs de Karperweg, Dieprijt-Elsbroek-Kapelweg), akker (aansluitend op Fortstraat), weiland en een (niet-vergunde) paardenpiste.

Figuur: situering signaalgebied op gewestplan met aanduiding van goedgekeurde BPA's en RUP's en weergave van de bebouwingstoestand volgens het Grootschalig Referentiebestand GRB. Bronnen: Ruimte Vlaanderen en AGIV, GRB Raadpleegdienst via wms (toestand 2015-04-20).

2 Selectie en afbakening signaalgebied

Op 12/11/2014 werd voorliggend signaalgebied door de Algemene Bekkenvergadering NETEBEKKEN geselecteerd voor opname in de prioritair te onderzoeken signaalgebieden. De motivatie voor opname is als volgt:

Het GIS-matig afgebakende signaalgebied betrof oorspronkelijk het overstromingsgevoelige deel van het woonuitbreidingsgebied net ten westen van het fort van Kessel, aangevuld met enkele overstromingsgevoelige percelen in woongebied ter hoogte van het kruispunt Landstraat – Stationssteenweg (oppervlakte groter dan 2 ha).

De afbakening van het signaalgebied werd tijdens het gevoerde overleg besproken. Hierbij werd op voorstel van de gemeente Nijlen besloten om ook het woonuitbreidingsgebied opwaarts langs de Puttingloop mee te integreren in het signaalgebied en de startbeslissing. Hoewel niet onmiddellijk overstromingsgevoelig, werd dit gebied in het bekkenbeheerplan 2008-2015 Netebekken afgebakend als waterconserveringsgebied en kan het een rol spelen in de waterhuishouding van het gebied.

Bij de afbakening worden zoveel mogelijk de grenzen van het niet-bebouwde deel van de woonuitbreidingsgebieden en perceelsgrenzen aangehouden.

3 Watersysteem

3.1 Overstromingsrichtlijn¹

3.1.1 OVERSTROMINGSGEVAARKAART

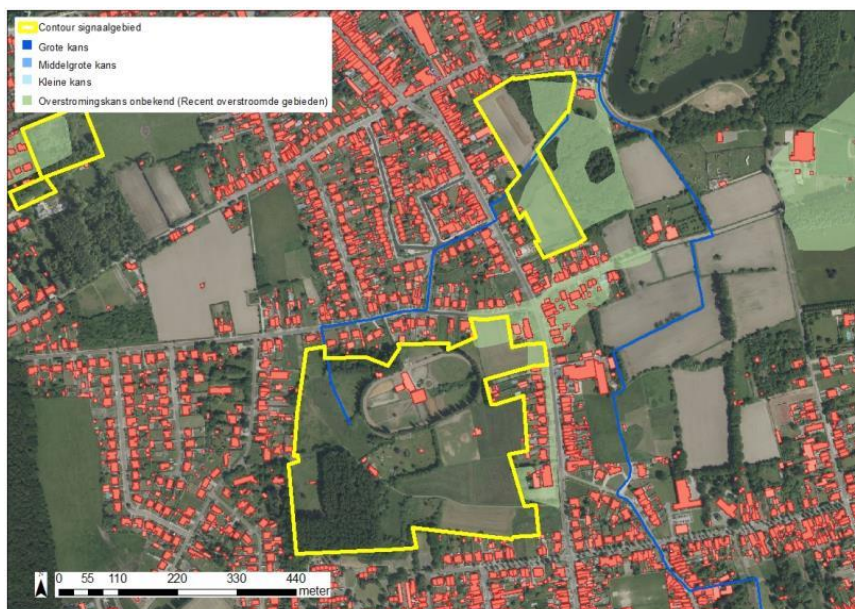
In het kader van de Europese Overstromingsrichtlijn (ORL) werden overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten opgesteld aan de hand van hydraulische modellen. De overstromingsgevaarkaarten zijn de kaarten die de 'fysische eigenschappen' van de overstromingen beschrijven zoals de overstromingscontouren, waterdieptes en stroomsnelheden. De overstromingsgevaarkaarten geven geen informatie wat betreft de gevolgen, de kwetsbaarheid voor of het risico van de overstromingen.

De ORL stelt dat 3 scenario's in beschouwing dienen te worden genomen voor de overstromingskaarten: kleine kans op overstromingen (terugkeerperiode van grootteorde 1000 jaar of een uitzonderlijke gebeurtenis), middelgrote kans op overstromingen (terugkeerperiode van grootteorde 100 jaar) en grote kans op overstromingen(terugkeerperiode van grootteorde 10 jaar).

Vermits het niet zinvol is om voor elke waterloop hydraulische modellen op te stellen, werd in Vlaanderen de basiskaart hydrografisch netwerk opgesteld die alle waterlopen omvat waarvoor de overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten werden opgesteld. De basiskaart hydrografisch netwerk werd opgesteld volgens het principe dat alle waterlopen met een potentieel significant overstromingsrisico en waterlopen die water afvoeren van waterlopen met een overstromingsrisico meegenomen worden. Daarnaast werd ook de volledige kustlijn beschouwd.

Wanneer er geen gemodelleerde overstromingsgevaarkaarten beschikbaar zijn wordt enkel de kaart van de Recent Overstroomde Gebieden (ROG) weergegeven². De kaarten geven steeds de huidige situatie weer en houden geen rekening met mogelijke of geplande ingrepen.

De betrokken waterlopen maken geen deel uit van de Basiskaart Hydrografisch Netwerk en werden niet gemodelleerd.

Figuur: De blauwe contouren geven de huidige overstromingskans weer. Hoe donkerder blauw, hoe groter de overstromingskans. De groene contour geeft de recente overstroomde gebieden (ROG) weer, waar geen specifieke overstromingskans gekend is.

¹ Richtlijn 2007/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2007 over beoordeling en beheer van overstromingsrisico's. Deze richtlijn werd omgezet in het decreet Integraal Waterbeleid op 16 juli 2010.

² gebiedsdekkende afbakening van alle effectief overstroomde gebieden in Vlaanderen in de periode 1988 tot heden

3.1.2 KLIMAATTOETS

De Overstromingsrichtlijn vraagt om bij het voorkomen of beperken van mogelijk negatieve gevolgen van overstromingen rekening te houden met o.a. de invloed van klimaatverandering. Onderstaande kaarten met klimaatprojectie werden opgemaakt in kader van de orbp-studie van VMM-AOW^[3] en geven niet alleen de overstromingskans (bij gemiddelde klimaatprojectie) maar ook de overstromingsdiepte (bij hoge klimaatprojectie). Vanuit het no regret principe lijkt het aangewezen om adaptief bouwen of waterbestendig bouwen af te stemmen op toekomstige overstromingshoogtes met hoge klimaatprojectie.

De betrokken waterlopen maken geen deel uit van de orbp-studie en werden niet gemodelleerd. Er is geen klimaattoets beschikbaar.

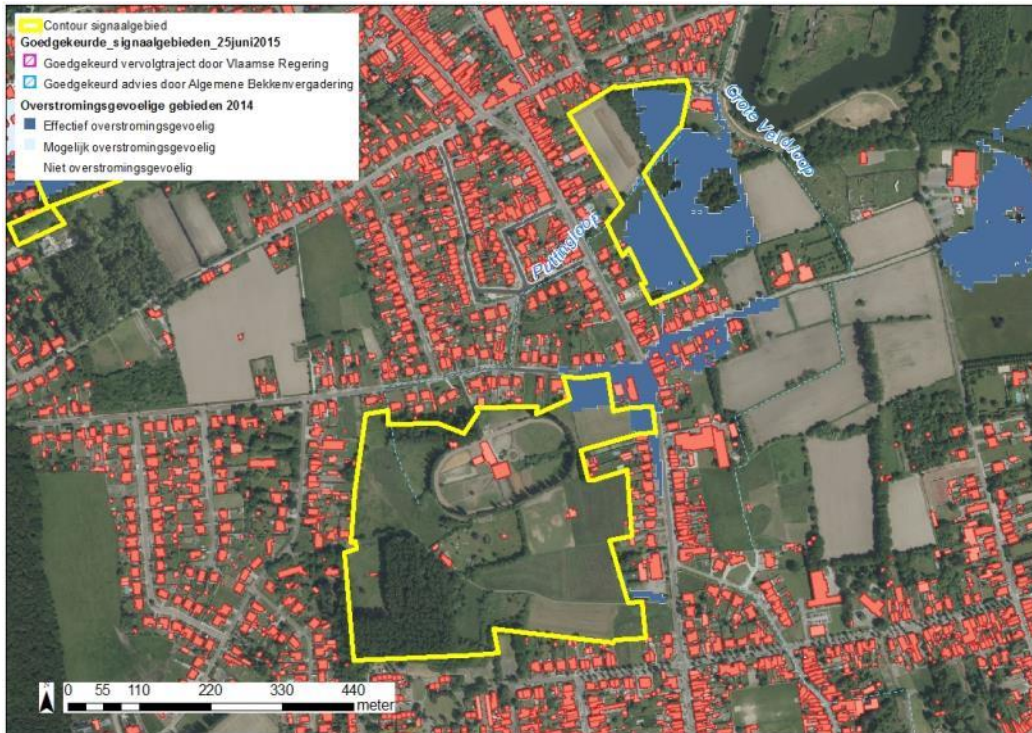
3.2 Bespreking watersysteem

De Puttingloop heeft zijn brongebied ter hoogte van het opwaarts gesitueerde woonuitbreidingsgebied. De Puttingloop loopt verder doorheen een bestaande woonwijk te Kessel en loopt dan doorheen het afwaartse woonuitbreidingsgebied om vervolgens net afwaarts het signaalgebied samen te vloeien met de Grote Veldloop. Deze mondt verder uit in de Elstbeek en Krekelbeek om tenslotte te Emblem in de Kleine Nete uit te monden.

Het signaalgebied aansluitend op het fort van Kessel is effectief overstromingsgevoelig volgens de watertoetskaarten. De gemeente meldt hier serieuze problemen met wateroverlast in 2003, waarbij de dijk van de fortvijver tijdelijk werd doorgebroken om wateroverlast aan de huizen langsheen de Grote Puttingbaan en Stationssteenweg te voorkomen. Verder afwaarts zijn de Elstbeek en Krekelbeek sterk overstromingsgevoelig net opwaarts de monding in de Kleine Nete.

Het binnengebied thv Landstraat-Stationssteenweg situeert zich in het brongebied van de Puttingloop. Dit gebied speelt een rol (natte zandbodem) op het vlak van infiltratie/waterconservering zodat de wateroverlast verder afwaarts langs de Puttingloop thv bestaande woonwijken te Kessel-Station wordt beperkt.

^[3] "Onderbouwing van het overstromingsrisicobeheerplan voor de onbevaarbare waterlopen, VMM, 2013"

Figuur: watertoetskaart van het signaalgebied op recente orthofoto (medio 2015) met aanduiding van de overstromingsgevoelige gebieden (lichtblauw = mogelijk overstromingsgevoelig; donkerblauw = effectief overstromingsgevoelig), volgens Ministerieel Besluit dd. 1/6/2014. Weergave van reeds goedgekeurde signaalgebieden in de omgeving.

4 Gebiedsvisie

4.1 Visie Integraal Waterbeleid

De gemeente Nijlen bevindt zich in het afwaartse deel van het samenvloeiingsgebied tussen de Kleine en Grote Nete. Te Kessel-Dorp moet het water via de Elstbeek-Krekelbeek afwateren naar de Kleine Nete. Deze is evenwel onderhevig aan getijdenwerking, wat de uitwatering van de Krekelbeek extra bemoeilijkt. Het is dan ook erg belangrijk om het water lokaal zoveel mogelijk te infiltreren en te bufferen. Het brongebied van de Puttingloop kan hier een concrete rol in vervullen.

Het woonuitbreidingsgebied aansluitend op het fort van Kessel heeft in het verleden al meermaals wateroverlast gekend. Hier is het vanuit het watersysteem niet verantwoord om de resterende delen binnen de contouren van het signaalgebied aan te snijden.

4.2 Ruimtelijke visie (structuurplannen ed.)

In het herziene GRS van de gemeente Nijlen worden beide blokken woonuitbreidingsgebied binnen het signaalgebied in de woningbouwprogrammatiekaart aangeduid als woonuitbreidingsgebied te reserveren tot 01/2022 met blauwe randvoorwaarden op basis van water. De zuidelijke blok heeft eveneens de overdruk 'groene randvoorwaarden op basis van identiteit'.

Het GRS Nijlen streeft ernaar de kernen van Kessel-Dorp en Kessel-Station ruimtelijk gescheiden te houden en op termijn te ontsluiten via aanleg van een trage weg.

4.3 Lopende initiatieven

Er zijn geen lopende initiatieven gekend.

5 Historiek overleg lokale besturen

Bij de screening van de relevante signaalgebieden en de opmaak van de ontwerp-startbeslissingen werden naast de lokale besturen ook andere relevante instanties uitgenodigd.

- Vooroverleg prioritering signaalgebieden reeks 3 op 11/09/2014 te Lier (gemeente niet aanwezig)
- Ambtelijke goedkeuring prioritering reeks 3 op 03/10/2014 (gemeente niet aanwezig)
- Goedkeuring prioritering reeks 3 door algemene bekkenvergadering op 12/11/2014 (schepen Griet Van Olmen aanwezig)
- Overleg opmaak startbeslissing op 22/06/2015 te Nijlen. Aanwezig: Maarten Horemans (gemeente Nijlen), Pieter Heylen (gemeente Nijlen), Jef Boekaerts (gemeente Nijlen), Veerle Boeckstaens (gemeente Nijlen, schepen), Griet van Olmen (gemeente Nijlen, schepen), Sandra Franck (bekkenssecretariaat Nete), Danielle Bakkovens (Ruimte Vlaanderen), Michiel De Mol (provincie Antwerpen dienst Integraal Waterbeleid), Elsbeth De Wachter (provincie Antwerpen, dienst Integraal Waterbeleid).
- Bespreking ontwerp-startbeslissing op donderdag 01/10/2015. Aanwezig: Maarten Horemans (gemeente Nijlen), Griet van Olmen (gemeente Nijlen, schepen), Sandra Franck (bekkenssecretariaat Nete), Danielle Bakkovens (Ruimte Vlaanderen), Michiel De Mol (provincie Antwerpen dienst Integraal Waterbeleid), Tom Gabriels (bekkenssecretariaat Nete), Nick Van Hemel (Ruimte Vlaanderen).

De gemeente stelt voor om het woontuitbreidingsgebied ter hoogte van de Kapelstraat mee op te nemen in de contour omwille van enerzijds zijn functie als waterconserveringsgebied en anderzijds als open ruimte tussen de woonkernen van Kessel centrum en Kessel station. De gemeente heeft concreet de intentie om het woontuitbreidingsgebied grotendeels om te zetten naar een zachte bestemming met aandacht voor waterberging, met ruimte voor een beperkte ontwikkeling op bepaalde plaatsen.

De telkens 3 onbebouwde percelen woongebied langs de Landstraat en de Stationssteenweg wenst de gemeente niet te laten ontwikkelen om de doorkijk naar het achterliggende gebied te vrijwaren.

Op 09/11/2015 heeft het college van burgemeester en schepenen zijn goedkeuring gehecht aan de ontwerp-startbeslissing.

6 Keuze ontwikkelingsperspectief, instrument en initiatiefnemer

C: nieuwe functionele invulling voor het gebied.

- Voor de afwaartse blok langsheen de Puttingloop en de woonpercelen langs de Landstraat en Stationssteenweg is de huidige bestemming niet compatibel met het watersysteem vanwege het hoge overstromingsrisico. Hier wordt voorzien in een nieuwe functionele invulling.
- Voor het opwaarts gesitueerde woontuitbreidingsgebied is ontwikkeling niet wenselijk vanuit ruimtelijke motieven, welke ondersteund worden vanuit het watersysteem. Het GRS Nijlen streeft ernaar de kernen van Kessel-Dorp en Kessel-Station ruimtelijk gescheiden te houden en op termijn te ontsluiten via aanleg van een trage weg. Het opwaarts gesitueerde

woonuitbreidingsgebied kent geen hoog overstromingsrisico, maar een verdere ontwikkeling zou een potentieel negatieve impact kunnen hebben op het watersysteem, met name een verlies aan waterconservering waarbij water lokaal wordt vastgehouden voordat het via het oppervlaktewater (Puttingloop) wordt afgevoerd.

Er wordt voor dit gebied voorzien in een nieuwe functionele invulling. Enkel langs de hoger gelegen randen is een beperkte ontwikkeling mogelijk. Hiertoe zal voor het volledige gebied een ontwerpschets, rekening houdend met de functie van het gebied in de waterhuishouding (waterconservering – behoud infiltratiecapaciteit bodem), opgemaakt worden.

B: maatregelen met behoud van bestemming

- n.v.t.

A: watertoets

- n.v.t.

Instrument:

opmaak openruimte RUP

Initiatiefnemer:

gemeente Nijlen

7 Conclusie signaalgebied en beslissing Vlaamse Regering

Conclusie signaalgebied

Het signaalgebied bestaat uit 2 zones. Voor de afwaartse blok woonuitbreidingsgebied langsheen de Puttingloop en de woonpercelen langs de Landstraat en Stationssteenweg is de huidige bestemming niet compatibel met het watersysteem vanwege het hoge overstromingsrisico.

Voor het opwaarts gesitueerde woonuitbreidingsgebied is ontwikkeling niet wenselijk vanuit ruimtelijke motieven, welke ondersteund worden vanuit het watersysteem. Het opwaarts gesitueerde woonuitbreidingsgebied kent geen hoog overstromingsrisico, maar een verdere ontwikkeling zou een potentieel negatieve impact kunnen hebben op het watersysteem, met name een verlies aan waterconservering waarbij water lokaal wordt vastgehouden voordat het via het oppervlaktewater (Puttingloop) wordt afgevoerd.

Een nieuwe functionele invulling van het signaalgebied is noodzakelijk.

Beslissing Vlaamse Regering d.d. 31/03/2017

De Vlaamse Regering hecht haar goedkeuring aan het bovenstaand ontwikkelingsperspectief en gelast de bevoegde instanties om het ontwikkelingsperspectief te respecteren en de voorwaarden uit de ontwerp-startbeslissing door te vertalen bij de toepassing van de watertoets.